

De onroerende zaakbelasting behoort, tezamen met de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tot de gemeentelijke woonlasten. Bij de berekening van de gemiddelde woonlasten is als uitgangspunt gehanteerd een woning met een WOZ-waarde van € 300.000,- en bewoond door een huishouden van 3 of meer personen. De tariefstijging voor de rioolheffing bedraagt ten opzichte van 2019 circa 0,55%, conform het Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018-2023. De stijging van de OZB is gelijk aan de indexering van 1,5% die voor de belastingen is opgenomen in de perspectiefnota 2020.

Woonlasten per huishouden		
Omschrijving	2019	2020
Gemiddelde woningwaarde	300.000	300.000
OZB eigenaren	276,09	280,23
Afvalstoffenheffing	289,25	347,10
Rioolheffing	225,59	226,83
Totaal	790,93	854,16

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de Invorderingswet is voldaan.

Kwijtschelding	Begroting
Gemeentelijke belastingen	29.780

Weerstandsvermogen

Algemeen

Artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht overheden tot een risicomangementbeleid waarin de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit een rol spelen. De beschikbare weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. De belangrijkste bron voor beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene Reserve.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het resterend risico. Dat is het risico waaraan de gemeente na het treffen van beheersmaatregelen nog is blootgesteld en dat redelijkerwijs niet in de programmabegrotingen kan worden opgevangen.

Voor het resterend risico moet binnen de gemeentebegroting dekking aanwezig zijn.

De hoogte van de dekking komt tot uiting in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen:

- De beschikbare weerstandscapaciteit waarmee de financiële gevolgen van resterende risico's in de algemene reserve gedekt kunnen worden;

- De benodigde weerstandscapaciteit voor resterende risico's waarvoor dekking niet meer redelijkerwijs binnen de programmabegroting is op te nemen.

Op grond van het risicomanagementbeleid moet de Algemene Reserve voldoende zijn om negatieve resultaten als gevolg van resterende risico's te dekken.

Risicoprofiel

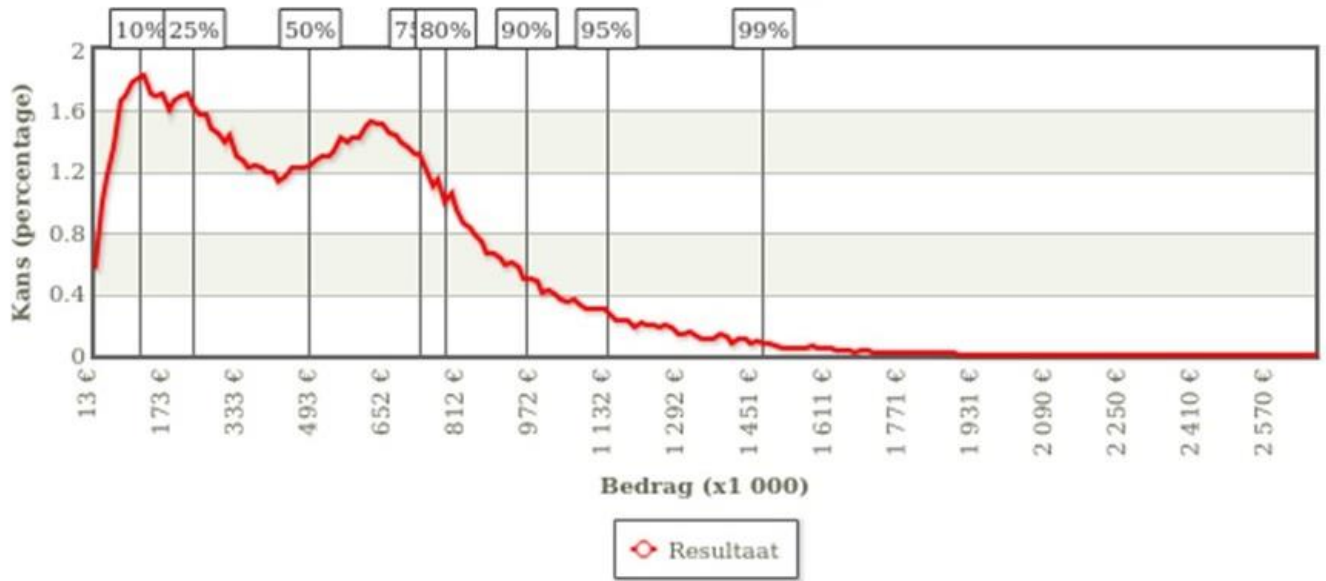
Om de risico's van Gemeente Landsmeer in kaart te brengen is in samenwerking met de stafdiensten een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is bij het opstellen van de jaarrekening 2018 tot stand gekomen met behulp van een workshop ondersteund door NARIS. In totaal zijn 32 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht vindt u de belangrijkste risico's die de grootste bijdrage leveren aan de berekende benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Niet (volledig) realiseren van de geraamde grondopbrengsten voor het Breekproject	50%	€ 600.000	40%
Lagere dan geraamde uitkering uit het gemeentefonds	50%	€ 200.000	10%
Schadeclaim ivm weigering vergunning	10%	€ 850.000	6%
Onverwachte overschrijding van budget voor inhuur	50%	€ 100.000	5%
Tegenvallende uitgaven bij investeringen in openbare ruimte	15%	€ 320.000	5%
Bodemverontreiniging bij uitvoering projecten in de openbare ruimte waarmee geen rekening is gehouden	20%	€ 200.000	4%
Vertraagde uitvoering van projecten die zijn opgenomen in het investeringsprogramma/beheerprogramma	10%	€ 50.000	2%
Gemeentelijke bijdrage bij een bodemsanering waarvan de vervuiler niet bekend is.	40%	€ 200.000	2%
Hogere dan geraamde kosten voor realisatie van maatregelen uit het dienstverleningsplan	25%	€ 74.000	2%

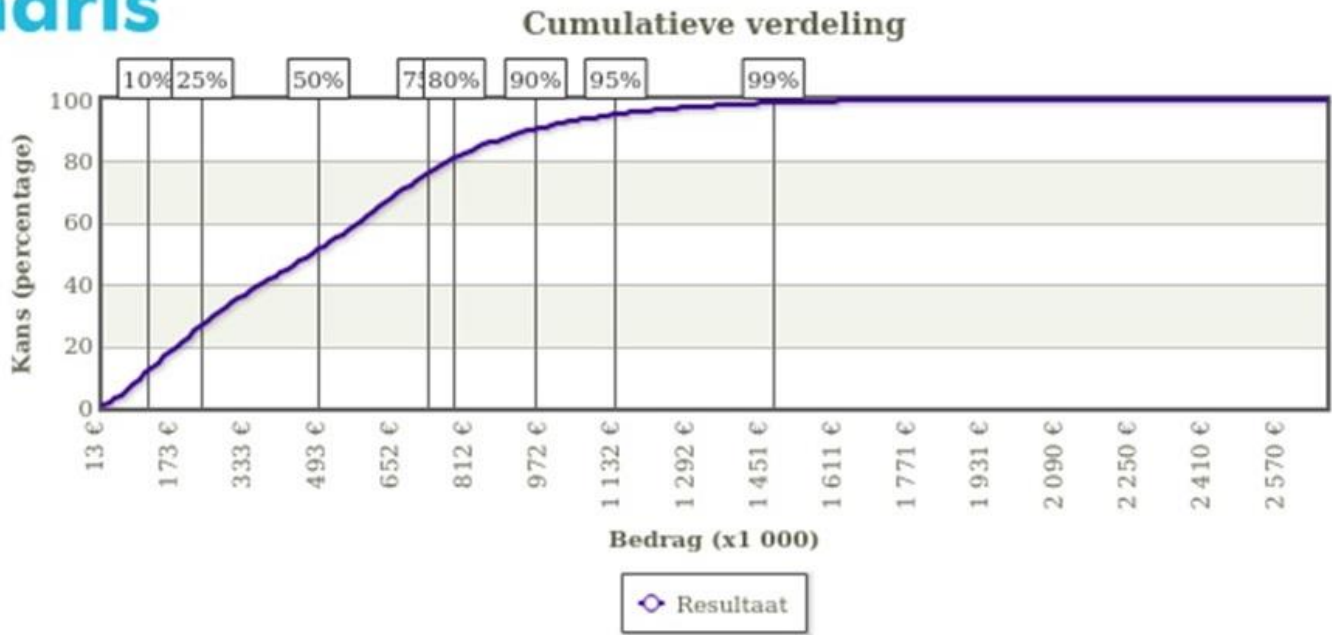
Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4,0 mln. - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 0,94 mln. (benodigde weerstandscapaciteit).

Kansverdeling

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	€ 98.799
25%	€ 215.595
50%	€ 467.174
75%	€ 705.405
80%	€ 761.548
90%	€ 937.738
95%	€ 1.111.348
99%	€ 1.452.534

Statistiek	Waarde
Minimum	€ 0
Gemiddeld	€ 497.195
Standaard deviatie	€ 334.837
Absolute maximum	€ 4.016.689

Actualisatie van de benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend met het risicomodel op basis van de "Monte Carlo-systematiek". Met dit model maken we schattingen van de negatieve financiële gevolgen van risico's. Met deze schattingen wordt bepaald welke weerstandscapaciteit nodig is om het resterend risico op te kunnen vangen, zonder daarbij 100% garantie na te streven. De benodigde weerstandscapaciteit bij het Jaarverslag 2018 is € 937.938. Dit bedrag is met een waarschijnlijkheid van 90% voldoende om voor een periode van twee jaar de financiële gevolgen van het resterend risico te dragen. Daarbij is er een kans van 10% dat dit bedrag toch tekortschiet.

Weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Landsmeer bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hiervan uitgesloten zijn de bestemmingsreserves omdat deze door de raad voor een specifiek bestedingsdoel zijn geormerkt. Stille reserves en belastingcapaciteit worden aan het weerstandsvermogen toegerekend, voor kapitalisatie van stille reserves en inzet van onbenutte belastingcapaciteit is goedkeuring van de raad nodig.

Omschrijving	Bedrag
Algemene reserve	2.742

Stille reserves	762
Jaarresultaat	1
Onvoorziene uitgaven	25
Belastingcapaciteit	804
Totale weerstandscapaciteit	4.334

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Rekensom voor begrotingsjaar 2020

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 4,33 mln.}}{\text{€ 0,94mln.}} = 4,61$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderings-cijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De ratio van de gemeente Landsmeer valt in klasse A. Het weerstandsvermogen is daarom als "uitstekend" te benoemen.

Hierop wordt de volgende nuances aangebracht.

- De totale weerstandscapaciteit van € 4,3 miljoen bestaat uit € 2,7 miljoen algemene reserve en € 1,6 miljoen aan stille reserves en potentieel onbenutte belastingcapaciteit. Laatstgenoemde 2 categorieën zijn niet zonder meer direct als dekkingsmiddelen in te zetten omdat aan het te gelde maken ervan specifieke keuzes en raadsbesluiten aan ten grondslag liggen. Daarnaast laat de ratio weerstandsvermogen een verder dalende trend zien van 8,8 (jaarverslag 2018) naar 4,6 (begrotingsjaar 2020) en 3,9 (begrotingsjaar 2023)

- De algemene reserve zoals onder voorgaand punt benoemd vormt als onderdeel van het eigen vermogen de hefboom voor de solvabiliteit (zie onderdeel 'kengetallen' van dit hoofdstuk) van de gemeente. Een verdere afname van het eigen vermogen verslechtert de solvabiliteit en daarmee de kredietwaardigheid van de gemeente.

Op 20 juni 2019 is de nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen gemeente Landsmeer door de gemeenteraad vastgesteld, waarin als streefwaarde voor de ratio voor de gemeente Landsmeer het waarderingscijfer "B" is bepaald.

Weerstandscapaciteit: meerjarenoverzicht begroting 2020-2023

De ratio weerstandsvermogen laat in de begrotingsperiode 2020-2023 een dalende trend zien maar kwalificeert nog steeds als "uitstekend". De dalende trend wordt veroorzaakt door afname van de algemene reserve in de periode 2020-2021 door:

- 1) Het voor 2019 geprognosticeerd begrotingssaldo (inclusief tweede bestuursrapportage 2019) van € 526.000 negatief;
- 2) In de begroting 2019 is besloten in 2019 een bedrag van € 1,2 miljoen aan de algemene reserve te onttrekken en in de daarvoor ingestelde reserves IBP, Duurzaamheid, Omgevingswet en Mobiliteit te storten;
- 3) Conform besluitvorming in begroting 2019 wordt voor de incidentele formatie (2019-2021) in het personeelsplan in de jaren 2019 tot en met 2021 jaarlijks € 741.490 aan de algemene reserve onttrokken.

Kengetallen (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019 (bijgest.)	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	6.305	4.010	2.742	2.002	2.062	2.027
Stille reserves	762	695	762	762	762	762
Jaarresultaat	466	-526	1	61	-36	23
Onvoorzijene uitgaven	0	0	25	25	26	26
Belastingcapaciteit	761	504	804	804	804	804
Totale weerstandscapaciteit	8.294	4.683	4.334	3.654	3.619	3.642

Risico's (vanaf 2019 aanname)	940	940	940	940	940	940
-------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Ratio weerstandsvermogen	8,8	5,0	4,6	3,9	3,8	3,9
--------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kengetallen

Kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	52%	61%	66%	72%	76%	73%
Netto schuldquote voor verstrekte leningen	52%	61%	66%	72%	76%	73%
Solvabiliteitsrisico	44%	25%	18%	12%	10%	10%
Structurele exploitatieruimte	-3%	-1%	0%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	3%	3%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	114%	116%	116%	116%	116%	116%

Kengetallen kunnen vooral in onderlinge samenhang informatie geven. Van belang is te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode, evenals naar het onderliggende risicoprofiel. Op basis van de cijfers bij de begroting 2020-2023 kunnen we concluderen dat de gemeente in deze begroting met uitzondering van de solvabiliteitsratio aan de gestelde normen voldoet. De netto schuldquote loopt in deze begrotingsperiode op van 66% in 2020 tot 73% in 2023 en blijft daarmee ruim onder de VNG-norm van 100% (kwalificatie voldoende).

Netto schuldquote

De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) te delen door het begrotingstotaal. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën wordt een schuld lager dan 100% van het begrotingstotaal als voldoende bestempeld en een schuld hoger dan 130% van het begrotingstotaal als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente Landsmeer voor 2020 is met 66% volgens de VNG-norm voldoende.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën bestempelt een solvabiliteitsratio hoger dan 30% als voldoende en lager dan 20% als onvoldoende. De solvabiliteitsratio van de gemeente Landsmeer is voor 2020 met 18% volgens de VNG-norm onvoldoende.

De dalende trend bij de solvabiliteitsratio wordt veroorzaakt door enerzijds de afname van de algemene- en bestemmingsreserves en anderzijds de omvang van het investeringsvolume in het MeerJarenInvesteringsplan 2020-2023 waardoor gedurende deze begrotingsperiode extra externe middelen(vreemd vermogen) moeten worden aangetrokken.

De afname van de algemene reserve, vorming en besteding van de bestemmingsreserves komen nagenoeg voort uit de vorige door uw raad vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022. Hierin is in 2019 een uitname van per saldo € 1,2 miljoen begroot voor toevoeging aan de ingestelde bestemmingsreserves (Omgevingswet, IBP, Mobiliteit en Duurzaamheid) en dekking van de incidentele formatie van het personeelsplan (€ 0,741 miljoen in 2019, 2020 en 2021). Ook de omvang van het investeringsvolume in het Meerjaren InvesteringsPlan is grotendeels in de voorgaande meerjarenbegroting 2019-2022 vastgelegd. In de nu voorliggende meerjarenbegroting 2020-2023 heeft het college nadruk gelegd op instandhouding van de algemene reserve door een begroting voor te leggen waarin geen verder beslag op de algemene reserve wordt gelegd.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten waarbij rekening gehouden moet worden met beperkingen en verruiming van de exploitatie door toevoeging en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om haar lasten te dragen. Het percentage geeft aan hoeveel de lasten nog kunnen stijgen dan wel de baten kunnen dalen, voordat de gemeente de lasten niet meer volledig kan dragen. Er is geen VNG-norm voor

het niveau van dit kengetal, maar een negatief percentage geeft aan dat de begroting of jaarrekening niet sluit. De structurele exploitatieruimte is met 0% neutraal.

Grondexploitatie

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en Bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio des te minder investeringen in grondexploitaties er hoeven te worden terugverdiend en daarmee hoe lager het financiële risico voor de gemeente. Omdat naar verwachting vanaf 2020 er geen grondexploitaties meer zijn is het kengetal hier "0" omdat geen investeringen hoeven worden terugverdiend.

Belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde)

De belastingcapaciteit wordt bepaald aan de hand van de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden voor OZB, rioolheffing en reinigingsheffing ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in Landsmeer zijn met € 2,41 gestegen van € 857,19 in 2017 naar € 859,60 in 2018. De gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in Nederland zijn in 2018 ten opzichte van 2017 nagenoeg gelijk gebleven met € 723,-. Dit betekent dat daar waar we in 2017 15% boven het landelijk gemiddelde zaten qua lastendruk, we in 2018 14% boven het landelijk gemiddelde zitten.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf beschrijft het onderhoudsniveau van onze kapitaalgoederen. Dit volgens artikel 9 en 12 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Ook geven we aan of er sprake van achterstallig onderhoud is. Kapitaalgoederen vormen het gezicht van de gemeente. Het zijn goederen die regelmatig onderhoud nodig hebben. Met onderhoud bedoelen we: uitvoeren van preventieve of correctieve maatregelen om een object binnen de levensduur in goede staat te houden of te brengen. Die goede staat is een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau. Bij de onderhoudskosten onderscheiden we:

- Klein onderhoud (ook wel dagelijks onderhoud genoemd);
- Groot onderhoud.

Bij klein onderhoud gaat het om nodige periodieke kosten om het object in goede staat te houden binnen een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau. Voorbeelden zijn reinigen van rioolstelsels en periodiek onderhoud aan elektrische installaties. Kosten van groot onderhoud ontstaan na een langere gebruiksperiode van een object. Ze zijn vaak ingrijpend en gaan om een groot of belangrijk deel van het object.

Ten behoeve van het onderhoud en vervanging van de verschillende soorten kapitaalgoederen gelden onderstaande beleidsnota's:

Beleidsnota	Periode	Vastgest.	Actualis.
Riolering	Gem.rio.pl. 'Samen water ruimte geven' 2018-2023	21-12-17	2023
Water/beschoeiingen	Beheerplan oevers 2008-2018	30-09-08	2019
	Waterplan Landsmeer 2016-2026	21-12-16	2020